

شغل محبوب من یا شغل مناسب من؟!

محمد رضا حشمتی

کارشناس ارشد آموزش و پرورش تطبیقی

معلم درس تفکر و سبک زندگی پایه هفتم، منطقه ۲ تهران

اشاره

هدف اصلی این نوشتار این است که شما معلمان محترم در جریان یک پژوهش مربوط به مشاغل قرار گیرید. و براساس محیط زندگی و قابلیت‌هایی که محل زندگی‌تان دارد دانش‌آموزان خود را در مسیر یک پژوهش میدانی برای شناخت مشاغل و ویژگی‌های آن‌ها قرار دهید.

کلیدواژه‌ها: شغل، تجربه زیسته، شغل مناسب، شغل محبوب

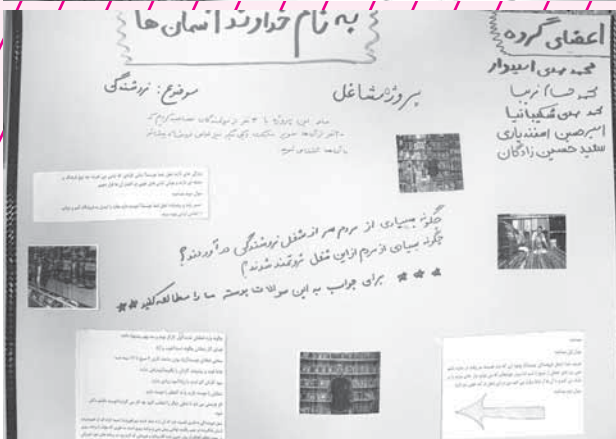
مقدمه

نگاه کردن به شغل تنها از زاویه کسب درآمد، مثل این است که از یک سوراخ کوچک به یک دریای بیکران نگاه کنیم؛ روشن است که در این حالت فقط بخش کوچکی از دریا را خواهیم دید و از درک عظمت آن باز خواهیم ماند. در واقع مهم‌ترین دستاورد داشتن شغل برای هر کس رسیدن به رشد فردی و مفید بودن برای جامعه‌ای است که در آن زندگی می‌کند. وقتی فردی صاحب شغل است زندگی او هدفمند است و انرژی و توانش صرف امور مفید و ضروری خواهد شد، و این دقیقاً چیزی است که موجب رشد او می‌شود. از طرفی کار به انسان هویت می‌دهد و این بخشی از هویت اجتماعی است که همه ما به آن نیاز داریم.

افراد زمانی از هویت اجتماعی و شغل خود احساس رضایت می‌کنند که نسبت به آن شناخت داشته باشند. شناخت خود و شناخت شغل‌های موجود در جامعه، می‌تواند تأثیر بسزایی در رشد و سرنوشت افراد داشته باشد. و شاید برای بعضی از شما نیز این سؤال در ایام نوجوانی و جوانی مطرح بوده که «من برای چه شغلی ساخته شده‌ام؟» و شاید بتوان گفت این سؤال دیروز، امروز و فردا برای نوجوانان هر دوره‌ای است.

خودشناسی از نظر شناخت علایق، استعدادها و خصوصیات شخصیتی یکی از نیازهای دوره نوجوانی و دانش‌آموزی است. با شناخت این ویژگی‌هاست که نوجوان ما می‌تواند با کمک شما معلمان و مشاوران، علاوه بر احساس رضایت از خود و شغل خود در رشد و توسعه کشورش نیز نقش مفیدی داشته باشد. یکی از شاخص‌های خودشناسی، تشخیص استعدادهاست. برای کمک به تشخیص استعدادهای نوجوانان باید به آن‌ها یادآوری کنیم در رفتارهای خود دقیق شوند و به علایق خودشان توجه خاص داشته باشند. علاقه می‌تواند یکی از نشانه‌های استعداد باشد. به‌عنوان مثال پیشنهاد دهید که برای تجزیه و تحلیل رفتار خود موارد زیر را بررسی کنند.

- من از انجام چه نوع کارهایی لذت می‌برم؟ کارهای فکری یا کارهای دستی.
- آیا من دوست دارم فردی کار کنم یا کار گروهی را هم دوست دارم؟
- آیا علاقه‌مند به کار در محیط‌های آرام هستم یا کار در محیط‌های پرسروصدا را می‌پسندم؟
- آیا تحمل انجام کار در نوبت شب را دارم؟
- آیا تحمل دوری از خانواده را دارم؟
- تا چه حد ارتباط با مردم را می‌پسندم؟
- تا چه میزان به کارهای محاسباتی یا کارهای مدیریتی علاقه‌مند هستم؟
- آیا تحمل و صبر لازم برای شنیدن صحبت‌های دیگران را دارم؟
- من برای چه شغلی مناسب هستم؟
- علاقه‌های شغلی من کدام است؟
- در انتخاب شغل چه عواملی را باید در نظر بگیرم؟
- چه ویژگی‌هایی را باید در خود تقویت کنم تا به شغل دلخواهم

نزدیک شوم؟

- آیا شغل مورد علاقه‌ام با خلق و خوی من مناسبت دارد؟
- چه مهارت‌هایی را برای رسیدن به شغل مورد نظر من باید کسب کنم؟
علاوه بر این موارد، نوجوانان می‌توانند از نظر کسانی که به آن‌ها نزدیک هستند و آنان را به خوبی می‌شناسند نیز کمک بگیرند، چون گاهی دیگران ویژگی‌هایی را در ما می‌بینند که ممکن است خودمان به‌طور دقیق متوجه آن نشده باشیم.

همچنین می‌توانیم به دانش‌آموزان یادآوری کنیم که با کمک مشاور مدرسه خود یا سایر کسانی که در مراکز مشاوره کار می‌کنند، شناخت بیشتر و دقیق‌تری از ویژگی‌های خود به دست آورند. ما باید با ارائه اطلاعات شغلی به نوجوانان آن‌ها را یاری دهیم تا با شناخت خصوصیات مشاغل، ویژگی‌ها، مطلوبیت‌ها و محدودیت‌ها، چگونگی رسیدن به شغل و ... با در نظر گرفتن نیازهای شغلی جامعه، شغل مناسبی را انتخاب کنند.

از طرفی شاید بعضی از دانش‌آموزان پس از طی دوره متوسطه اول بنا به دلایلی مایل یا قادر نیستند تحصیل را ادامه دهند و وارد دوره متوسطه دوم شوند. این گروه از دانش‌آموزان نیازمند کسب اطلاعات شغلی هستند. امید است راهنمایی‌های مشاوران و معلمان محترم بتواند برای این افراد زمینه‌ای باشد برای آشنایی بیشتر با بعضی مشاغل در شهرها و روستاهای کشور عزیزمان ایران.

پیشنهادها

۱. سعی کنیم پس از برقراری ارتباط با دانش‌آموزان و ایجاد اعتماد دوطرفه در ارتباط با اهمیت انتخاب شغل و آشنایی با

مشاغل مختلف و تأثیر آن در آینده تحصیلی و شغلی اطلاعات مورد نیاز را به آن‌ها بدهیم.

۲. فهرستی از مشاغل موجود در منطقه را تهیه کرده و در اختیار آن‌ها قرار دهیم. (این فهرست می‌تواند به شکل یک پوستر بزرگ در مدرسه نصب شود یا اینکه در کاغذ معمولی تکثیر شده در اختیار دانش‌آموزان قرار گیرد و یا به هر روشی که شما مناسب‌تر می‌دانید.)

۳. از هر دانش‌آموز می‌خواهیم پس از انتخاب شغل مورد نظرش به سه نفر از کسانی که در آن زمینه شاغل هستند مراجعه کرده و براساس سؤالات زیر با ایشان مصاحبه کند.

۴. پس از گفت‌وگوی بالا، از دانش‌آموزان خواسته شود گزارش خود را براساس سؤالات مرتب کرده و سه نسخه از گزارش تهیه شده را در اختیار افراد دیگری که شاغل در شغل موردنظر آن‌ها می‌باشند و با آن‌ها از قبل گفت‌وگو نشده قرار دهند تا این افراد نظر خود را درباره کاستی‌ها و یا نادرستی‌های شغل موردنظر بیان نمایند.

۵. پس از جمع‌آوری نظرها و پیشنهادهای

اصلاحی، دانش‌آموزان گزارش را اصلاح نمایند.

۶. پس از اصلاح گزارش توسط دانش‌آموزان، گزارش از طرف شما بررسی شود تا به موارد خواسته شده تا چه حد پرداخته شده است.

۷. اگر در تهیه گزارش قالب و فرم خاصی موردنظر شماست از دانش‌آموزان بخواهید مطالب را براساس همان قالب موردنظر شما آماده نمایند. (البته بهتر است فرصت استفاده از سلیقه‌های گرافیکی برای گزارش دانش‌آموزان به خودشان داده شود. اگر عکس، تصویر یا نمودار و ... را در پژوهش خود آماده نموده‌اند حتماً آورده شود).

۸. در یک روز مشخص که از قبل اعلام شده به دانش‌آموزان فرصتی برای ارائه گزارش داده شود. این ارائه می‌تواند به شکل سمینار، پوستر و بروشور باشد.

پس از مرتب‌سازی گزارش‌های شناخت مشاغل که توسط دانش‌آموزان تهیه شده، بهتر است مجموعه در یک قالب زیبا به عنوان یکی از راهنماهای شغلی در منطقه شما به مجامع فرهنگی محلی معرفی شود.

تجربه زیسته

من سال گذشته معلم درس تفکر و سبک زندگی پایه هفتم بودم. در بخش مربوط به پژوهش از دانش‌آموزان خواستم تا با تشکیل گروه‌های چندنفره، برای فعالیت پژوهشی خود روی یک شغل مطالعه کرده و براساس سؤالاتی که در بالا ذکر شد درباره شغل انتخابی خود با سه نفر شاغل در شغل موردنظر مصاحبه داشته باشند و پس از یکپارچه‌سازی گفت‌وگوها با افراد مصاحبه‌شونده پوستر معرفی شغل را تهیه نمایند. در این فعالیت علاوه بر آموزش روش مصاحبه برای گردآوری اطلاعات، زمینه آشنایی دانش‌آموزان با رشته‌های تحصیلی که در سال نهم متوسطه به آن خواهند پرداخت هم مهیا شد.

● ویژگی‌های شخصیتی مناسب شغل شما چیست؟ به عنوان مثال: منظم بودن، با حوصله بودن، سرعت عمل بالا داشتن، انعطاف‌پذیر بودن، خلاق بودن، دقیق و ریزبین بودن، خوب ارتباط برقرار کردن، خوش برخورد بودن، علاقه به کار با حیوانات و ...

● تحصیلات لازم و شرایط دستیابی به شغل شما چیست؟

● شرایط ارتقا و رشد در شغل شما چگونه است؟

● وظایف و مسئولیت‌های شغل خودتان را توضیح دهید.

● شغل شما چه مطلوبیت‌ها و محدودیت‌هایی دارد؟ مثلاً در شغل پرستاری داشتن شیفت شب، در مرغداری امکان انتقال بیماری‌های ویروسی و میکروبی، در نقاشی ساختمان کار با رنگ و تینر و زمینه درگیر شدن با بیماری‌های تنفسی و ...

● فضای این شغل به چه شکلی است؟ مثلاً در خیاطی کار در منزل و یا کارگاه، در تعمیرکاری خودرو تعمیرگاه یا نمایندگی‌های شرکت‌های خودروسازی

● اهمیت شغل شما در زندگی امروز جامعه چیست؟ اگر شغل شما در جامعه نباشد چه مشکلاتی به وجود می‌آید؟

● چه منابعی را برای کسب اطلاعات بیشتر درباره شغل خودتان می‌توانید به من معرفی کنید؟